

การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2540 มหาวิทยาลัยขอนแก่น Evaluation Of Doctor Of Medicine Program B.E. 2540 Khon Kaen University

พวงพยอม แก้วพิลา (Puangpayom Kaewpila)*
เยาวภา ประครองศิลป์ (Yaowapa Prakongsilpa)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2540 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร และเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตของหลักสูตรในด้านคุณลักษณะบัณฑิตแพทย์ที่พึงประสงค์ ที่ผู้บัณฑิตแพทย์คาดหวังกับค่าที่เป็นจริง เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ มาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ นักศึกษา บัณฑิตแพทย์ และผู้บัณฑิตแพทย์ จำนวน 418 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าอัตราส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการ พุทธศักราช 2545 ผู้บัณฑิตแพทย์ มีความคิดเห็นว่า ด้านพฤติกรรม จิตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการตรวจโดยใช้เครื่องมือพื้นฐาน การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การทำหัตถการ ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก แต่ด้านความรู้พื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ผลผลิตของหลักสูตรด้านคุณลักษณะบัณฑิตแพทย์ที่พึงประสงค์ กับค่าความเป็นจริง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

Keywords: Curriculum Evaluation, Doctor of Medicine Program

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The objectives of this research was to evaluate the Doctor of Medicine Program 2007, Faculty of Medicine, Khon Kaen University, by using CIPP Model in 4 aspects: the context aspect, the basic factor aspect, the process aspect, and the product of program as guidelines for evaluation, and to compare the product of curriculum in desirable characteristic of doctor graduates, expected by the users, and the real value. The instrument using in this study consisted of the Questionnaire as Checklist, Rating Scale, and Open-ended Questionnaire, Data were collected from 418 respondents, classified into instructors, students, Doctor Graduates, and the users of doctor graduates. Data were analyzed by calculating Proportion, Percentage, Mean, Standard Deviation, and t-test.

The research findings were concluded as follows: In context aspect, for basic factor aspect, process of program use aspect, product of program had opinion that there were appropriate in "High" level. The qualifications of the graduates based on standard criterion of medical professionals 2002, including the habit, attitude, virtue, morality of profession, communication skill and human relationship, clinical skill, investigation skill by using laboratory instrument, maneuver, continuous professional competency development, the users of Doctor Graduates had opinion that there were appropriate in "High" level but for basic knowledge aspect that it was appropriate in "Moderate" level. For comparison of program product in characteristics of desirable doctor, the users' expectation, and reality, found that there were significant differences at .05 levels.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประเมินหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครบวงจรของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง การพิจารณาเปรียบเทียบ และตัดสิน เกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบหลักสูตร ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐาน ความมุ่งหวัง และการปฏิบัติจริงเพียงใด หลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด มีผลกระเทบอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดีขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ทั้งนี้ในการประเมินหลักสูตร จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่มีขั้นตอน มีการรายงานข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของหลักสูตร รวมถึงข้อดี ข้อด้อยของหลักสูตรนั้น ๆ หรือเพื่อการศึกษาผลของการนำหลักสูตรไปใช้โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผล อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน สถานที่เรียน การบริหารหลักสูตรและประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรได้กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินหลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2554) ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาแพทย์ มีอยู่ด้วยกัน 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2540 ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 4-6 สำหรับนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 1-3

เป็นหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2552 (เปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2552) ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2540 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) เป็นแนวทางในการประเมิน เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งระบบ โดยมองทุกส่วนและทุกองค์ประกอบ สามารถประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ ครอบคลุมทุกด้าน คือ ด้านบริบทของหลักสูตร (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร (Input) ด้านกระบวนการของหลักสูตร (Process) และด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product) ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันยิ่งขึ้น และสามารถผลิตบัณฑิตที่เพียงพอพร้อมด้วยความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถนำไปแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขของประชาชน ครอบครัวและชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2540 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้ CIPP Model เป็นกรอบในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบทของหลักสูตร (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร (Input) ด้านกระบวนการของหลักสูตร (Process) และด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตของหลักสูตร ในด้านคุณลักษณะบัณฑิตแพทย์ที่พึงประสงค์ ที่ผู้ใช้บัณฑิตแพทย์คาดหวังกับค่าที่เป็นจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประกอบด้วย อาจารย์ที่สอนหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 375 คน นักศึกษาแพทย์ปัจจุบันที่กำลังศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2540 คือ ชั้นปีที่ 4-6 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 852 คน บัณฑิตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

พุทธศักราช 2540 รุ่นที่ 31-33 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 502 คน และ ผู้ใช้บัณฑิตแพทย์หรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 50 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางสำเร็จของ Krejcie และ Morgan (1970) แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 186 คน นักศึกษาแพทย์ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 265 คน บัณฑิตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 217 คน สำหรับผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 50 คน (ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือหัวหน้ากลุ่มงานที่สังกัดโรงพยาบาลที่บัณฑิตแพทย์ปฏิบัติงานขอใช้ทุน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีบัณฑิตแพทย์ในสังกัดมากที่สุด)

2. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประเมิน โดยใช้รูปแบบ CIPP Model เป็นกรอบในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบทของหลักสูตร (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร (Input) ด้านกระบวนการของหลักสูตร (Process) และด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด ได้แก่ แบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับอาจารย์ ชุดที่ 2 สำหรับนักศึกษาแพทย์ปัจจุบัน ชุดที่ 3 สำหรับบัณฑิตแพทย์ ชุดที่ 4 สำหรับผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ ในตอนท้ายของแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ในแต่ละด้านมีแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม โดยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่ สถานปฏิบัติงานของบัณฑิตแพทย์ จากงานเลขานุการโรงพยาบาล หน่วยแพทยศาสตรศึกษา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะแพทยศาสตร์ (กรณีที่ไม่ทราบสังกัดที่ชัดเจน ผู้วิจัย

ใช้วิธีโทรศัพท์สอบถามกับบัณฑิตแพทย์โดยตรง เนื่องจากมีเบอร์โทรศัพท์ส่วนตัวของบัณฑิตแพทย์ที่ให้ไว้ในวันซ้อมรับปริญญาบัตร)

2) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์จากคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่บัณฑิตแพทย์สังกัด ในการขออนุญาต ขอความร่วมมือแจกแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ส่งแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตแพทย์ และผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ พร้อมติดตราไปรษณียากรเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยเพื่อส่งกลับคืนเป็นบางส่วน โดยส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่บัณฑิตแพทย์สังกัด โดยเริ่มส่งกลางเดือนกรกฎาคม 2554 และติดตามผลโดยการใช้โทรศัพท์ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการประสานงานแจกแบบสอบถามและรวบรวมเพื่อส่งกลับคืนยังผู้วิจัย และรวบรวมแบบสอบถามให้ได้กลับคืนมากที่สุดภายในกลางเดือนสิงหาคม 2554

4) แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ อาจารย์ผู้สอนบัณฑิตแพทย์ที่สังกัดโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และ

นักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 4-6 พร้อมทั้งประสานงานขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ภาควิชาสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ได้กลับคืนมากที่สุดภายในกลางเดือนสิงหาคม 2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา บัณฑิตแพทย์ และผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การเปรียบเทียบค่าที่คาดหวังกับค่าที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ ใช้การทดสอบที (t-test)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 718 คน ได้รับกลับคืนทั้งหมด 428 คน คิดเป็นร้อยละ 59.6 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n=428)	ร้อยละ
1. อาจารย์	62	14.49
2. นักศึกษาแพทย์ ชั้นปี 4-6	215	50.23
3. บัณฑิตแพทย์ รุ่นที่ 31-33	107	25.00
4. ผู้ใช้บัณฑิตแพทย์	44	10.28
รวม	428	100.00

จากผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร (Context) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร ทั้งอาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตแพทย์ เห็นว่าโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (แผนภาพที่ 1) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ได้มีการส่งเสริมผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคม และทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งคณะแพทยศาสตร์ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทั้งกระบวนการในการเรียนการสอน และปรับปรุงหลักสูตรในภาพรวมหลายครั้ง โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อการปฏิบัติวิชาชีพ แนวทางและความรู้ใหม่ในแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งทฤษฎีของการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ทั้งในแง่บูรณาการ (Integration) นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) และปัญหาเป็นหลัก (Problem-Based) (จินตนา สัตยาศัย, 2548) เนื้อหาของหลักสูตรในทุกรายวิชาได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันรักษาโรค และมีความหลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการปรับลดเนื้อหาในชั้นปริคัลินิก ที่เนื้อหาค่อนข้างมาก และเนื้อหาบางส่วนที่เรียนยังไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางคลินิกได้ และควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงเนื้อหามากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งเพิ่มเนื้อหาทางทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication Skill) ในหลักสูตร

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร (Input) ประกอบด้วย คุณลักษณะอาจารย์ คุณลักษณะของนักศึกษา และอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน ทั้งอาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตแพทย์ เห็นว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (แผนภาพที่ 2) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากคณะแพทยศาสตร์ เป็นคณะที่มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ มีห้องฝึกปฏิบัติการทักษะทางคลินิก (Skills Lab) สำหรับให้นักศึกษาฝึกทำหัตถการก่อนที่จะไปปฏิบัติจริง

กับผู้ป่วยโดยเปิดให้บริการทั้งในและนอกเวลาราชการ รวมทั้งมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งคณะได้มีการพัฒนาอาจารย์ด้านการเป็นครูแพทย์อย่างต่อเนื่อง (คณะแพทยศาสตร์, 2552) รวมทั้งมีระบบกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าศึกษา โดยมีการทดสอบบุคลิกภาพ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ สถาบันสมทบร่วมสอนบางแห่งตำราเรียนในการค้นคว้ามีน้อย

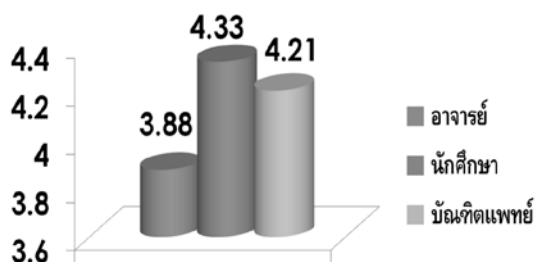
3. ด้านกระบวนการของหลักสูตร (Process) ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร ทั้งอาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตแพทย์ เห็นว่าโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (แผนภาพที่ 3) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากหลักสูตรได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์ แจ้งวิธีการวัดผล การสอน มีการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง มีการบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นระบบ โดยรองคณบดีฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยคณบดี มีหน่วยงานสนับสนุนที่เข้มแข็ง มีคณะกรรมการวิชาการคลินิก/ปริคัลินิก ดูแลตรวจสอบ และกำกับติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (คณะแพทยศาสตร์, 2554) มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือการจัดหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้ได้เลือกเรียนเนื้อหาวิชาตามความสนใจ ควรเพิ่มน้ำหนักคะแนนในการวัดการทำงานเป็นทีม และควรมีการเปิดเผยข้อสอบและเฉลยคำตอบด้วย

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product) ประกอบด้วย ด้านคุณลักษณะบัณฑิตแพทย์ที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น บัณฑิตแพทย์และผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ เห็นว่าภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (แผนภาพที่ 4) มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านจุดเด่นของบัณฑิตแพทย์ คือ มีความอดทนต่องานหนัก มีรับผิดชอบทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และสามารถทำหัตถการได้อย่างมั่นใจ ส่วนจุดด้อยบัณฑิตประเมินตนเองว่า ทักษะภาษาอังกฤษไม่ดีพอ ส่วนในด้านคุณลักษณะบัณฑิตแพทย์ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพแพทยสภา พุทธศักราช

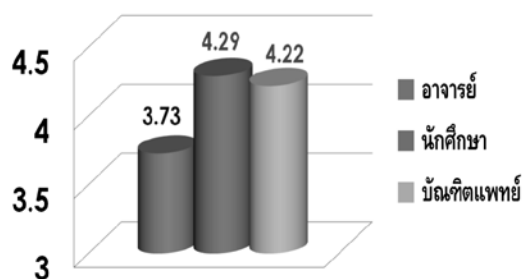
2545 ประกอบด้วย 1) ด้านพฤติกรรม จิตตคติ คุณธรรม และจริยธรรม 2) ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ 3) ด้านทักษะทางคลินิก 4) ด้านทักษะการตรวจโดยใช้เครื่องมือพื้นฐาน การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การทำหัตถการ 5) ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่ 6) ด้านความรู้พื้นฐาน (แพทย์สภา, 2545) ผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (แผนภาพที่ 5) ซึ่งคณะควรจัดเพิ่มเติมรายวิชาเลือกให้กับนักศึกษาได้มีโอกาสได้เลือกศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานแพทย์สภา ทั้งนี้ คณะแพทยศาสตร์ ได้มีการจัดการเรียนการสอน ทางด้าน พฤติณีสัย จิตตคติ คุณธรรม และจริยธรรม โดยมีการสอนสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการเพิ่มหัวข้อในการประชุมวิชาการเรื่อง Bioethics and Law โดยกำหนดให้ นักศึกษาทุกคนต้องเข้ารับฟัง ได้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษา ได้ฝึกปฏิบัติจริงในการดูแลรักษาผู้ป่วย ตั้งแต่ชั้นปีที่ 4-6 ที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลสมทบร่วมสอนต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากผู้ป่วยจริง พร้อมกันนี้คณะได้จัดให้มีกระบวนการพัฒนานักศึกษาโดยจัดให้มีโครงการจิตอาสาสำหรับนักศึกษาแพทย์ (คณะแพทยศาสตร์, 2554)

ผลการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต โดยอาจารย์ นักศึกษา บัณฑิตแพทย์ และผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานแพทย์สภาในด้านความรู้พื้นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ สุธประเสริฐ (2544) และ กรอุษา ศรีสุวรรณ (2552) เรื่องการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากผลการเปรียบเทียบกับคุณลักษณะ

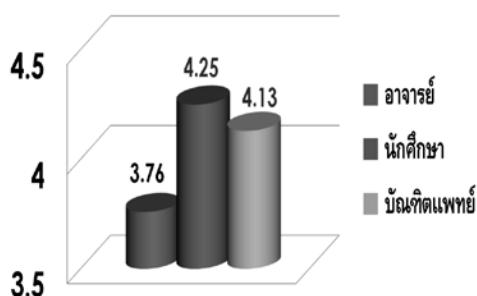
บัณฑิตแพทย์ที่พึงประสงค์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังกับที่เป็นจริง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ หรือแม้แต่สังคมต่างก็มีความคาดหวังสูงกับแพทย์ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพแพทย์ว่าจะต้องมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นเลิศในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการหรือวิชาชีพ ด้านความรู้พื้นฐานในการดูแลรักษาผู้ป่วย และที่สำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพที่สังคมต่างให้คาดหวังสูง แต่เนื่องจากในปัจจุบันหรือในสภาพความเป็นจริงของสังคมหรือของประเทศไทย ยังมีปัญหาการขาดแคลนแพทย์ อัตราส่วนของแพทย์ยังไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรในประเทศ ดังจะเห็นได้จากกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายในการแก้ปัญหาการขาดแคลนแพทย์ โดยได้ร่วมมือกับโรงเรียนแพทย์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ และโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดำเนินโครงการผลิตแพทย์เพิ่ม เพื่อชาวชนบท และโครงการกระจายแพทย์หนึ่งอำเภอหนึ่งทุน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแพทย์ของประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2555 (สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา, 2545) ประกอบกับในปัจจุบันสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยี รวมทั้งการสื่อสารต่าง ๆ ค่อนข้างเร็ว และจากปัญหาการขาดแคลนแพทย์ของประเทศ ทำให้แพทย์ไทยในปัจจุบันต้องปฏิบัติงานที่ค่อนข้างหนัก และแพทย์ถูกตรวจสอบจากสังคมได้ง่ายขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันมีจำนวนไม่น้อยที่แพทย์ถูกฟ้องหรือมีความเสี่ยงที่จะถูกฟ้องเกี่ยวกับการรักษาที่ผิดพลาด หรือเกิดจากความเข้าใจผิด หรือเกิดจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องตรงกันระหว่างผู้ป่วย หรือญาติผู้ป่วย ซึ่งถึงแม้แพทย์จะปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังในการดูแลรักษาผู้ป่วยให้ดีที่สุด แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความคาดหวังของสังคม

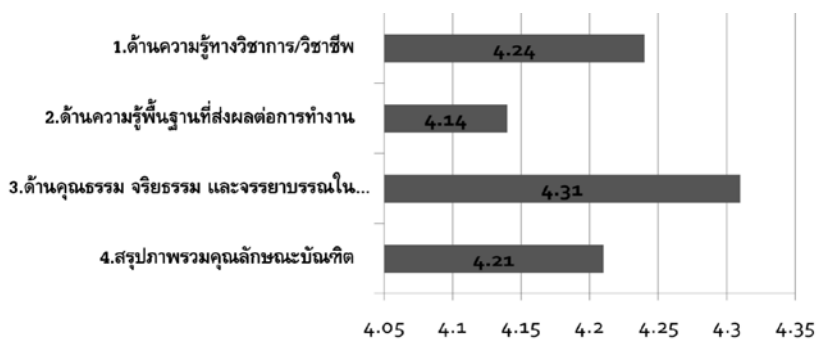
แผนภาพที่ 1 ภาพรวมผลการประเมินด้านบริบทของ
หลักสูตร

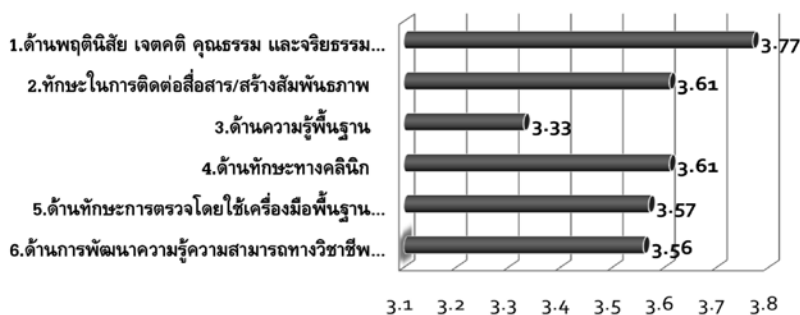
แผนภาพที่ 2 ภาพรวมผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร

แผนภาพที่ 3 ภาพรวมผลการประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตร

แผนภาพที่ 4 ภาพรวมผลการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

แผนภาพที่ 5 ภาพรวมผลการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตที่แพทย์ตามเกณฑ์มาตรฐานแพทยสภา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ด้านบริบทของหลักสูตร ควรมีการปรับลดเนื้อหาในชั้นปรีคลินิก เนื่องจากผลการประเมินพบว่าการเรียนการสอนยังเน้นเนื้อหาที่มากเกินไป การเรียนการสอนยังเป็นลักษณะบรรยาย และเนื้อหาบางส่วนที่เรียนยังไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางคลินิกได้ และควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงเนื้อหามากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งเพิ่มเนื้อหาทางทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication skill) ในหลักสูตร

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ควรส่งเสริมหรือพัฒนาอาจารย์ โดยการจัดอบรม การฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงเนื้อหา เทคนิคการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และควรจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนอกเหนือจากบริบทของแพทย์ ร่วมกับคณะอื่น ๆ มากขึ้น

3) ด้านกระบวนการของหลักสูตร ควรจัดหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ได้เลือกเรียนเนื้อหาวิชาตามความสนใจ หรือตามความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งควรส่งเสริม สนับสนุนสื่อ ตำรา เทคโนโลยีสารสนเทศ ไปยังสถาบันสมทบร่วมสอนให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับในคณะแพทยศาสตร์ สำหรับด้านการวัดและประเมินผล ควรมีเกณฑ์กลางสำหรับการวัดและประเมินผลสำหรับภาควิชาทางคลินิก รวมทั้งสถาบันสมทบร่วมสอน เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน และให้ความสำคัญกับการประเมินหรือการให้คะแนนในการทำงานเป็นทีม

4) ด้านผลผลิตของหลักสูตร จากผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตแพทย์พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2545 ในด้านความรู้พื้นฐาน ผู้ใช้บัณฑิตแพทย์ เห็นว่า มีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งควรจะจัดเป็นรายวิชาเลือกเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา เกี่ยวกับด้านความรู้พื้นฐานตามเกณฑ์แพทยสภา ได้แก่ ระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทย งานสาธารณสุขมูลฐาน เวชศาสตร์ชุมชน และเวชศาสตร์ครอบครัว เศรษฐศาสตร์สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมในการทำเวชปฏิบัติ หลักการด้านระบาดวิทยา ชีวสถิติ เวชสารสนเทศ ระบาดวิทยาคลินิก (Evidence-Based Medicine) งานบริหารและสังคมศาสตร์ หลักการบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข สังคมศาสตร์มานุษยวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ ที่จำเป็นสำหรับการเสริมสร้างเจตคติและความเข้าใจต่อเพื่อนมนุษย์และสังคม หลักกฎหมายทั่วไป และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตลอดจนกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของแพทยสภาและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 ซึ่งนักศึกษายังเรียนไม่ครบหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2) ควรมีการสำรวจผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น บุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ผู้ป่วย และผู้ปกครองของบัณฑิตแพทย์ เพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่ครอบคลุมมากขึ้น

3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแพทย์ที่รับเข้าศึกษาตามโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตต่อไป

4) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุน หรือความคุ้มค่าของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนด้านงบประมาณและด้านการจัดหลักสูตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรอุษา ศรีสุวรรณ. (2552). การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2542 มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี
พุทธศักราช 2548.
- คณะแพทยศาสตร์. (2554). รายงานวิธีดำเนินการและผลการดำเนินงาน ประจำปี 2554. คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2552). รายงานการประเมินตนเองคณะแพทยศาสตร์ ประจำปี 2552. คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จินตนา สัตยาลัย. (2548). ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร หน้า 115.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. หน้า 11-
16, 95-96 และ 112-115.
- แพทยสภา. (2545). เกณฑ์มาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมสำหรับแพทย์. กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.
- สุทัศน์์ สุขประเสริฐ. (2544). การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร. หน้า 117-119.
- สำนักนโยบายและแผน. 2546. ข้อมูลการขยายเวลาดำเนินการตามโครงการผลิตแพทย์เพิ่มของประเทศไทย.